Pavlovi Šremerovi, ambasádorovi životného prostredia 2026

Asi budete so mnou súhlasiť, keď poviem, že na dobré správy je táto doba skúpa. A tak jednou z mála tých dobrých je tá o tohtoročnom laureátovi prestížneho ocenenia Ambasádor životného prostredia.
Svoj príhovor na oslavu nového ambasádora Pavla Šremera, by som rozdelil, ak dovolíte, na viacero častí: od takpovediac oficiálnej až po osobnú.

Pavel Šremer oficiálne

Biológ s diplomom z Univerzity Karlovej, bývalý poslanec Federálneho zhromaždenia za slovenskú Stranu zelených, poradca prezidenta Václava Havla pre životné prostredie, prvý námestník ministra – predsedu Federálneho výboru pre životné prostredie, vedúci pracovník Českej inšpekcie životného prostredia a vedúci odboru environmentálnych stratégií MŽP ČR. V súčasnosti: podpredseda STUŽ v Českej republike a čestný člen predsedníctva STUŽ v Slovenskej republike, laureát Ceny Josefa Vavrouška, organizátor, lektor a pedagóg.

Pavel Šremer aktivista

Pavel Šremer pôsobí ako aktívny dobrovoľný ochranca prírody bezmála 60 rokov (o. i. bol členom a funkcionárom legendárnej organizácie TIS, Základnej organizácie ČSOP Taraxacum, Základnej organizácie Slovenského zväzu ochrancov prírody a krajiny (SZOPK) č. 6 (podpredseda) a č. 16 (predseda), Mestského výboru SZOPK v Bratislave (člen predsedníctva), celoslovenského Výkonného výboru SZOPK (podpredseda), slovenskej Strany zelených (podpredseda), Amerických mierových zborov - Peace Corps v Českej republike (koordinátor), STUŽ (predseda) a i. Viedol tiež celý rad ochranárskych kampaní, je autorom množstva návrhov, stanovísk, článkov, prednášok a podobne, okrem iného spoluautor návrhu Národného parku Podunajsko i Bratislavy/nahlas, člen redakčnej rady časopisu Ochranca prírody a zostavovateľ niekoľkých jeho čísiel či monotematických príloh. Patrí tiež medzi zakladajúcich členov Slovenského ochranárskeho snemu.
Väčšinu svojho života zasvätil ochrane prírody a životného prostredia, obhajobe demokracie a ľudských práv, ako aj presadzovaniu zásad trvalo udržateľného spôsobu života v praxi. Viedol niekoľkých environmentálnych mimovládnych organizácií a priviedol k ochranárskej práci stovky prevažne mladých ľudí v Česku i na Slovensku, Bol a je pre nás vzorom.

Pavel Šremer a jeho zásluhy

Laureát je stelesnením predstavy o hĺbavom, rozhľadenom, kompetentnom, obetavom, nezištnom, zásadovom, statočnom, šľachetnom a pritom nekonečne skromnom a slušnom environmentálnom aktivistovi, ktorý je ochotný za svoje ideály prinášať aj tie najvyššie obete. Svoju misiu plní verne už desaťročia. Patrí k tvorcom moderného ochranárskeho hnutia v Česku a na Slovensku a dodnes, vo funkcii podpredsedu Společnosti pro trvale udržitelný život, je jedným z protagonistov tohto hnutia. Pôsobil ako líder environmentálneho hnutia, politik, expert, organizátor, výskumník, autor, lektor, učiteľ, popularizátor, organizátor exkurzií, demonštrant i radový brigádnik.

Osvedčil sa tiež pri tvorbe základov modernej starostlivosti o životné prostredie a environmentálneho práva v Československu, a to v rôznych funkciách: parlamentných, vládnych i expertných.

Veľké zásluhy má i na tvorbe základov a pri presadzovaní občiansky angažovanej environmentálnej politiky a inšpekčnej služby.

Len za uplynulé roky (spolu)organizoval celý rad významných podujatí v rámci STUŽ. Spomeniem aspoň pravidelné každomesačné semináre, každoročný Memoriál Josefa a Petry Vavrouškovcov, Medzinárodné konferenciu (napr. *Cesty k udržateľnejšej budúcnosti*, semináre na tému *Dobříš+20, 7. ministerská konferencia v Astane*, *Rio+20 a i.*) podujatia v rámci Konferencie Forum 2000 a paralelnej mimovládnej konfrencie „V podzámčí“, predniesol viacero zásadných prednášok a publikoval celý rad významných textov.

Pavel Šremer osobne

Promovaný biológ a čerstvo prepustený politický väzeň Pavel prišiel v prvej polovici 70-tych rokov minulého storočia na Slovensko najmä z dvoch príčin. Po prvé, v rodných Čechách by, vzhľadom na svoj disidentský, silne „pošramotený kádrový profil“ prácu našiel ešte ťažšie, ako v Bratislave. A po druhé, zo Slovenska - konkrétne z Nitry - pochádza jeho vyvolená, Mária.

Botanické záľuby ho čoskoro priviedli do dunajských lužných lesov a pridunajských lesostepí, ako aj na stráne Devínskej Kobyly či do mokradí Podunajskej a Záhorskej nížiny. Zanedlho sa z neho stal jeden z najväčších obdivovateľov a najzasvätenejších znalcov dunajskej prírody okolo Bratislavy. Od chvíle, ako sa v roku 1977 rozhodlo o výstavbe Sústavy vodných diel Gabčíkovo-Nagymaros, patril medzi najväčších bojovníkov za zachovanie čo najprírodnejšieho riečneho ekosystému, začínajúceho sa rovno „za humnami“ nášho hlavného mesta. Za necelých 15 rokov, ktoré nasledovali, venoval tomuto úsiliu toľko

času a energie, ako nikto iný. Mal to ťažšie o to viac, že v tom istom kritickom roku 1977 sa stal jedným z prvej stovky signatárov Charty´77 a jeho politická perzekúcia sa adekvátne tomu zosilnila. Napriek tomu využil všetky možnosti, aby Dunaj zostal Dunajom a Podunajsko Podunajskom. Snažil sa spolupracovať s každým, kto mal o takúto spoluprácu záujem. Svojím zanietením, obetavosťou a obdivuhodnou serióznosťou získaval na svoju stranu čoraz viac spojencov.

V tom čase neúnavne uskutočňuje terénny výskum, iniciuje vznik návrhov na vyhlásenie najcennejších častí dunajskej prírody za chránené, šíri osvetu, zúčastňuje sa rokovaní a robí z nich stenografické záznamy, ktoré po nociach prepisuje s viacerými kópiami cez kopírovací papier, aby ich na druhý deň mohol poslať okruhu svojich spolupracovníkov a spolupracovníčok

Neskôr začíname spolu koncipovať koncepčnejšie materiály, ktoré vyvrcholia návrhom na vyhlásenie Národného parku Podunajsko a následne aj Medzinárodného NP na Dunaji.

Množstvo jeho rôznorodých dunajských aktivít sa nepočíta na desiatky, ale na stovky. Dunaj pritom nebol jediným poľom pôsobnosti Pavla Šremera v radoch slovenských ochranárov, len sa mi najviac s jeho osobou asociuje. To, že sa jeho meno neobjavuje na dobových dokumentoch tak často, ako by sa malo, súvisí s tým, že ako disident, čo ako on zvykol hovoriť: „politicky závadný element“ sa radšej držal v úzadí, „aby nás nekompromitoval“, povedané opäť jeho slovami. Aj to svedčí o jeho príkladnom charaktere.

Pavel Šremer ako rodený ambasádor

Od chvíle, ako sme sa pred takmer 50 rokmi zoznámili, vnímam Pavla Šremera ako ambasádora. Vždy bol spojivom medzi Bratislavou a Prahou, medzi Slovenskom a Českom, ale aj medzi československými ochranármi a okolitým svetom. Nie náhodou to bol práve on, kto nám sprostredkoval informácie nielen o dianí v českom ochranárskom hnutí, ale napr. aj o ekologických iniciatívach Charty 77. Bol jedným z priekopníkov medzinárodnej spolupráce pri ochrane dunajskej prírody. Prvý zareagoval na víťazný zápas rakúskej verejnosti s technokratmi pri záchrane Dunaja kúsok od našich hraníc, konkrétne svojím článkom v Ochrancovi prírody, ktorý nazval: *Začal sa písať rok č. 1 po Hainburgu*. Bol prvý z nás, kto začal kontaktovať ukrajinských ochranárov po černobyľskej katastrofe a tiež prvý, kto v našich kruhoch propagoval globálne kampane, napr. za záchranu tropických pralesov. A po revolúcii to bol on, kto sa zasadil za to, aby sa mohli slovenskí ochranári a ochranárky

bezplatne zúčastňovať konferencií svetového rangu Forum 2000, ktoré inicioval a zastrešoval jeho spolupútnik z disentu a po revolúcii dočasný zamestnávateľ Václav Havel. Skrátka, ťažko si je predstaviť vhodnejšieho kandidáta na ocenenie Ambasádor životného prostredia, ako je Pavel Šremer.

Kolektívne blahoželanie

Na záver mi dovoľte Pavlovi srdečne popriať ku krásnemu životnému jubileu i k oceneniu Ambasádor životného prostredia pevné zdravie, neutíchajúci životný elán a citeľnú prevahu radostí nad strasťami.

(Toto je len úryvok z rozsiahlejšieho laudácia, ktoré vzniklo v spolupráci a za podpory Ľubice Trubíniovej, Richarda a Klaudie Medalovcov, Karola, Dany a Evy Frőhlichovcov, Petra Klučku, Zuzany Kronerovej, Milana Hladkého, Vladimíra Iru, Natálie Shovkoplias, Juraja Mesíka, Mariána Hubu, Ota Kőrnera, Rút Facunovej, Dagmar Liškovej, Fedora a Anky Gőmőryovcov, Michala Greška, Eriky Mészárosovej, Pavla Lizoňa, Jaromíra Šíbla, Petra Kresánka, Petra Saba, Kolomana Prónaya, Oľgy Hubovej, Mariky Kozovej, Jana Laciku, Kataríny Začkovej, Dušana Bevilaqua, Jana Hanušina, Petra Tatára, Michala Deraja, Marušky Ros Papšíkovej, Soni Párnickej a mnohých ďalších slovenských ochranárov a ochranárok).
Ak by som to mal zovšeobecniť, Pavlovi v tejto slávnostnej chvíli blahoželajú všetci slušní ľudia na Slovensku, ktorí mali tú česť sa s ním v živote stretnúť, lebo Pavel bol pre nás vždy skutočným **slovenským vlastencom českého pôvodu.**

Vivat, Palko, veľká vďaka za všetko! A drž sa nám aj naďalej!

Maňo Huba a kolektív